

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PID15C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu je **60 minut**.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- U každé úlohy nebo podúlohy je **právě jedna** nabízená **odpověď správná**.
- Za nesprávnou nebo neuvedenou odpověď **se neodčítají žádné body**.
- Odpovědi píšete **do záznamového archu**. Při zápisu použijte modře nebo černě píšící propisovací tužku, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**.
- Odpověď, kterou považujete za správnou, zakřížkujte v záznamovém archu podle obrázku.

4   **A**   **B**   **C**   **D**

- Pokud budete chtít svou odpověď opravit, zbarvíte původně zakřížkovaný čtvereček a zakřížkujete nový čtvereček. Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědi (např. dva zakřížkované čtverečky) bude považován za nesprávnou odpověď.

4   **A**   **B**   **C**   **D**

- Řešení úloh, u kterých nejsou nabídky odpovědí, запиšte čitelně do vyznačených bílých polí. Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice. Při psaní odpovědí rozlišujte velká a malá písmena.

12

- Pokud budete chtít tuto odpověď opravit, pak původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď запиšte do stejného pole.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

1 bod

1 **Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?**

- A) Vaši objednávku jsme vyřídili přednostně.
- B) Právě jsem dočetl knihu o zámořských objevech.
- C) Zemětřesení si vyžádalo několik tisíc obětí na životech.
- D) Do nestřeženého objektu se vloupal neznámý pachatel.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–3

Strýc k nám přijížděl vždycky na podzim a pokaždé nám přivezl košík jablek. Všichni jsme se tomu smáli, protože za domem máme obrovský jabloňový sad. Tatínek strýčkovi při této příležitosti nikdy nezapomněl říct, že ***** , ale on nad tím vždycky jen mávl rukou.

(CZV)

1 bod

2 **Která z následujících možností nejlépe vystihuje jednání strýčka, a patří tedy na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?**

- A) nosí dříví do lesa
- B) hasí, co ho nepálí
- C) dělá kozla zahradníkem
- D) dvakrát měří, jednou řeže

max. 2 body

3 **Vypište z výchozího textu všechny podmínky vyjádřené:**

max. 2 body

4 **Rozhodněte o každé z následujících možností, zda obsahuje pouze správné tvary podstatných jmen (A), nebo ne (N):**

	A	N
4.1 Malovaný štít jsme našli na zaprášené polici mezi dýkami, terčemi a šípy.	☐	☐
4.2 Mnohokrát v životě se člověk setkává s nesmyslnými klepy a pomluvami.	☐	☐
4.3 Aby vysvobodil princeznu se zlatými vlasy, musel projet hlubokými lesy a zrádnými močály.	☐	☐
4.4 Když jsme otevřeli krabici s kukuřičnými lupínky, našli jsme sáček se samolepkami a malými autíčkami.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 5

„Já tě nehodlám dál poslouchat,“ řekl jsem mu znovu důrazně.

(CZW)

1 bod

5 **Ve které z následujících možností je výchozí text správně převeden do řeči nepřímé tak, aby se jeho význam nezměnil?**

- A) Řekl jsem mu znovu důrazně, že tě nehodlám dál poslouchat.
- B) Řekl jsem mu znovu důrazně, že ho nehodlám dál poslouchat.
- C) Dál jsem ho nehodlal znovu poslouchat, to jsem ti řekl důrazně.
- D) Dál jsem ho nehodlal znovu poslouchat, to jsem mu řekl důrazně.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 6–7

Ať ryby vykulují oči
voda se stejně nenamočí

u sporáku se kocour směje
oheň se taky nezahřeje

usnuli pod kamenem hadi
zima se nikdy *****

(I. M. Jirous, *Magor dětem*, zkráceno)

1 bod

6 **Které z následujících slov nejspíše patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?**

- A) nenaladí
- B) neprosadí
- C) neprozradí
- D) nenachladí

max. 2 body

7 **Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda vystihuje výchozí text (A), nebo ne (N):**

	A	N
7.1 Text je bajka.	☐	☐
7.2 Text je próza.	☐	☐
7.3 Každý verš v textu má devět slabik.	☐	☐
7.4 V textu je deset dvouslabičných slov.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–10

Tobiáš měří o něco víc než jeden milimetr a náleží k lidu, který odedávna žije na Velkém stromě. Tobiášův otec Sim je významný a vážený vědec, který se zabývá skrytým životem stromu. Jednoho dne však odmítne vydat tajemství svého geniálního, ale nebezpečného vynálezu. Celá Tobiášova rodina je proto na základě jednomyslného rozhodnutí všech ostatních obyvatel odsouzena a vzápětí musí odejít do vyhnanství...

Velký dobrodružný román o miniaturním světě si získal nebývalý ohlas u čtenářů i kritiky, byl přeložen do mnoha jazyků a připravuje se jeho filmová verze. Tobiášův svět tak dostane nový, jistě zajímavý kabát.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj textu uveden, upraveno.)

1 bod

8 Napište, kolik souvětí obsahuje výchozí text:

1 bod

9 Které z následujících tvrzení vyplývá z výchozího textu?

- A) Tobiášův lid sídlí na Velkém stromě už od nepaměti.
- B) Sim odhalil ve Velkém stromě neviditelného vetřelce.
- C) Tobiáš je hodně malý, ale vzrůstem převyšuje ostatní obyvatele Velkého stromu.
- D) Tobiášův otec je sice geniální, ale nebezpečný, proto byl z Velkého stromu vyhnán.

1 bod

10 Odkud byl nejspíše převzat výchozí text?

- A) z přebalu knihy
- B) z recenze filmu
- C) z úvodu pohádky
- D) z filmového plakátu

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 11

Kdybychom předporadoudalíhlavydohromadymohlibychomvymysletvelkolepýplánj
aksnímkonečnězatočit.

(CZVV)

2 body

11 Přepište výchozí text tak, aby jednotlivá slova byla správně oddělena:

(Doplnění interpunkce nebude hodnoceno.)

max. 2 body

12 Přiřadte k jednotlivým větám (12.1–12.3) slovní druh (A–E), kterým je slovo KOLEM v příslušné větě:

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

12.1 Všude **kolem** voněly růže. _____

12.2 **Kolem** našeho domu je dřevěný plot. _____

12.3 Vychloubal se novým závodním **kolem**. _____

- A) spojka
- B) zájmeno
- C) příslovce
- D) předložka
- E) podstatné jméno

max. 2 body

13 Rozhodněte o každé z následujících skupin slov, zda obsahuje pouze slova příbuzná (A), nebo ne (N):

	A	N
13.1 přiletět, letní, přílet, letuška, letecký	☐	☐
13.2 kupní, odkoupit, koupě, seskupit, nákup	☐	☐
13.3 vykostit, kostelník, kostra, kosterní, kostlivec	☐	☐
13.4 bruska, nabrousit, bruselský, broušený, brusič	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 14

Minulý týden probíhala naše hodina výtvarné výchovy v galerii. Upřímně řečeno, nikdo ze třídy z toho nejdřív nebyl nadšený. Jak se ale ukázalo, naše obavy byli liché.

Dívali jsme se na obrazy jako u vytržení. Byly púvabné a smutné zároveň, jako když končí něco nevíslóvně krásného, co už se nikdy nevrátí. Z výstavy jsme odcházeli se smýšenými pocity.

Když jsme posléze slyšeli, že životní příběh malíře byl témněř neuvěřitelný, pochopili jsme pravý význam jeho tvorby. Ne nadarmo se říká, že umění mluví za člověka, za národy, za lidstvo.

(CZVV)

max. 4 body

14 Napište pravopisně správně slova, která jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou:

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 15–20

Venku za okny fouká nepříjemný severák a lesy i pole pokrývá bílá peřina čerstvého sněhu. Přesto můžeme i v této nehostinné době najít v přírodě leccos zajímavého. K naší výpravě postačí teplé oblečení a silná baterka, máme totiž namířeno do podzemí. Tam nás doprovodí speleologové – odborníci na prostředí, v němž teď strávíme několik hodin.

Nebudou nás však zajímat pozůstatky pravěkých zvířat či tajemní skřítkci, ale budeme neúnavně pátrat po živých tvorech, pro které se právě různé podzemní prostory stávají na zimu dočasným útočištěm. Vyplatí se pozorně dívat hned od počátku, u vchodu toho bývá k vidění nejvíc – ztuhlá babočka, hejno komárů, různí pavouci a také netopýři. Ale pozor! Netopýři nevisí volně na stěně, obvykle se vtěsnají do škvír či skulin, a kdo nemá s jejich hledáním zkušenosti, lehce je přehlédne. Až hlouběji, kde je teplota stálejší, zimují i na stěnách či stropěch. Některé druhy netopýřů se snadno probudí – stačí svít baterky nebo závan vydechnutého vzduchu. Příliš časté probouzení jim pomalu odčerpává tukové zásoby, v jejich blízkosti se tedy chovejte tiše.

Návštěva podzemního království je lákavá, skrývá ale řadu nebezpečí, na výpravu se proto nevydávejte sami.

(M. Anděra, Encyklopedie naší přírody, upraveno)

1 bod

15 Která z následujících možností vystihuje hlavní náplň práce speleologa?

- A) výzkum jeskyní
- B) studium pravěku
- C) hledání záhadných úkazů
- D) zkoumání zvířecích koster

1 bod

16 Která z následujících možností vystihuje vyznění posledního odstavce výchozího textu?

- A) Pisatel láká čtenáře na výpravu do podzemního království.
- B) Pisatel nabízí čtenářům výpravu do podzemního království.
- C) Pisatel varuje čtenáře před možným nebezpečím podzemního království.
- D) Pisatel doporučuje čtenářům vydat se za nebezpečím podzemního království.

1 bod

17 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je pravopisná chyba?

- A) u vchodu toho bývá k vidění nejvíc
- B) budeme neúnavně pátrat po živých tvorech
- C) nevisí volně na stěně, obvykle se vtěsnají do škvír
- D) odčerpává tukové zásoby, v jejich blízkosti se tedy chovejte tiše

max. 3 body

18 Vypište z prvního odstavce výchozího textu všechna zájmena:

1 bod

19 Najděte ve výchozím textu slovo, jehož význam se nejvíce blíží slovu **BEDLIVĚ**, a napište ho:

max. 2 body

20 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo ne (N):

	A	N
20.1 Když zaduje silný vítr od severu, začne padat sníh.	☐	☐
20.2 Čím větší je hloubka podzemních prostor, tím víc teplota vzduchu kolísá.	☐	☐
20.3 Zvířata, po nichž výprava pátrá, se zdržují v podzemních prostorách celoročně.	☐	☐
20.4 Když netopýra probudíte v průběhu zimního spánku, okamžitě drasticky zhubne.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 21

Pokud bude zítra sněžit, pojedu pro babičku na nádraží autem.

(CZV)

1 bod

21 Kterou z následujících spojek lze nahradit výraz **POKUD** tak, aby se význam výchozího textu nezměnil?

- A) až
- B) jelikož
- C) jestliže
- D) přestože

1 bod

22 Do které z následujících vět patří **Ý** místo hvězdičky?

- A) Mými oblíbenými zvířaty jsou bíl* tygři.
- B) Mým milovaným hokejovým týmem jsou Bíl* orli.
- C) Můj dědeček z Albrechtic dvakrát do roka bíl* chlév vápnem.
- D) Moje maminka každou neděli podává k snídani bíl* chléb s máslem.

3 body

23 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly:

- A) „Milý Davide, přijdeš o svoje vlasy. Dlouhé vlasy, krátký rozum, a tak z tebe udělám plešouna.“
- B) A Gabriela si v duchu představila, jak svůj narozeninový dort s deseti svíčkami rozplácává Vendule po obličejí. Udusila by se šlehačkou.
- C) Gabriele bylo deset. Bylo jí deset právě dnes, takže si na ten věk ještě nezvykla, ale nedalo se s tím nic dělat.
- D) „Zrádci,“ pomyslela si. „Fuj, hanba! Proč nepřišla třeba Vendula?“ Navenek se ke Gabriele chová medově, pořád ji hubičkuje červenými rty, a pak se zachová takhle proradně. To si žádá pomstu. Sladkou pomstu.
- E) A co by udělala zrádci Davidovi? Ustříhla by mu dlouhé vlasy, kterými pořád pohazuje jak hřebec hřívou, a myslí si, že všechny holky z něho ztrácejí dech.
- F) Stejně tak se nedalo nic dělat s tím, že nikdo z kamarádů a spolužáků pozvaných na oslavu jejich narozenin nepřišel.

(P. Brycz, Kouzelný svět Gabriely, upraveno)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

max. 2 body

24 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
24.1 Horská bystřina se v údolí vlévala do jezírka, na jehož hladině se blýskal odraz vycházejícího slunce.	☐	☐
24.2 Za listopadového sychravého počasí byla čekárna u praktického lékaře vždy plná lidí, kteří kašlali a sýpali.	☐	☐
24.3 Mou jedinou neřestí je, že i jako dospělý stále spím se svým trochu opelichaným plyšovým medvídkem.	☐	☐
24.4 Z hřiště se ozývaly hlasy výskajících a povykujících dětí tak silně, že nebylo možné soustředit se na vypracování zadaného úkolu.	☐	☐

max. 3 body

25 Přiřadte k jednotlivým ukázkám (25.1–25.4) odpovídající typ textu (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě odpovědi zbudou a nebudou použity.)

- 25.1 Každé ráno vesele
tahá spáče z postele.
Za tu službu nevděčníci
hned ho klepnou po palici.
Co je to? _____
- 25.2 Had leze z důry,
veze s sebou kůry,
haklice, paklice,
červené stolice,
čtyři oka do potoka
a to páté ven! _____
- 25.3 A zlatá kolébka rostla s dítětem, až vyrostla ve zlaté lože. Muž, jenž se stal otcem vlasti, měl na posvátném Karlštejně to čarovné lože, na němž unaven prací a péčí vladařskou ve chvílích oddechu odpočíval. Když pak zemřel, nesneslo zlaté lože žádného jiného a zmizelo. _____
- 25.4 Po ulici jde pán a tleská.
„Pročpak pořád tleskáte?“ ptá se ho jiný chodec.
„Plaším krokodýly.“
„Vždyť tady žádní nejsou.“
„Samozřejmě. Protože tleskám.“ _____

(Vzhledem k povaze úlohy nejsou zdroje výchozích textů uvedeny.)

- A) pověst
- B) hádanka
- C) životopis
- D) anekdota
- E) jazykolam
- F) rozpočítadlo

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 26–29

Ted' před ně předstoupila profesorka McGonagallová s **dlouhým** svitkem pergamenu v ruce.

„Až přečtu vaše jméno, nasadíte si klobouk a sednete si na stoličku, aby vás zařadil,“ vysvětlila. „Abbottová, Hannah!“

Když vyvolali Malfoye, Draco nafoukaně zamířil ke stoličce a jeho přání se mu okamžitě splnilo; sotva se klobouk dotkl jeho hlavy, hned zaječel: „ZMIJOZEL!“ Malfoy si přísedl ke svým přátelům a vypadal spokojený sám se sebou.

„Potter, Harry!“

Jakmile Harry vykročil ke stoličce, ze všech stran naráz se šířilo šuškáni, jako by po celé síni **vzplály** malé syčivé ohníčky.

*****

Poslední, co Harry ještě spatřil, než mu klobouk **zakryl** tvář až po bradu, byla síň plná lidí, kteří natahovali krky, aby si ho mohli pořádně prohlédnout. Pak už se díval jen na černý vnitřek klobouku a čekal.

„Hmm,“ ozval se tichý hlásek v jeho uchu. „Tohle je velice **těžké**. Jsi **odvážný**, to ano. A nemáš špatnou hlavu. Nadání ti také nechybí, přísambůh, to tedy ne – a máš opravdovou chuť předvést, co všechno dokážeš, ano, to je zajímavé... Takže kam tě mám poslat?“

Harry se přidržel hran stoličky a říkal si v duchu: „Jenom ne do Zmijozelu, tam ne.“

„Říkáš, že do Zmijozelu ne?“ pronesl tichý hlásek. „Víš to určitě? Mohl by z tebe být veliký kouzelník, tady v hlavě to všechno máš a Zmijozel by ti pomohl na cestě k velikosti, o tom nepochybuji – takže ne? Jestli to víš určitě, ať je to tedy – NEBELVÍR!“

(J. K. Rowlingová, *Harry Potter a Kámen mudrců*, upraveno)

1 bod

26 Která z následujících možností nejspíše patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) „Je to opravdu on,“ odpověděl. „Harry Potter!“
- B) „To je Harry Potter? A v naší koleji, v Nebelvíru?“
- C) „To je ten Harry Potter,“ ozvalo se z jednoho kupé.
- D) „Opravdu říkala Potter?“ „To jako ten Harry Potter?“

1 bod

27 Který z následujících úseků výchozího textu odpovídá na otázku PROČ?

- A) Harry se přidržel hran stoličky
- B) Draco nafoukaně zamířil ke stoličce
- C) ze všech stran naráz se šířilo šuškáni
- D) aby si ho mohli pořádně prohlédnout

max. 2 body

28 Vypište z výchozího textu všechna podstatná slova rodu středního:

max. 3 body

29 Napište k jednotlivým slovům zvýrazněným ve výchozím textu slovo opačného významu:

---

1 bod

30 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Pelíšky pro psy a kočky se vyrábějí z poddajných materiálů.
- B) Lesklé havranní vlasy jí v hustých vlnách spadaly na ramena.
- C) V opuštěném hnízdě na kraji mýtiny jsme našli kukaččí vejce.
- D) Nejjistější ruku při střelbě ze vzduchovky měl francouzský závodník.